

14-18. Beelden vertellen

Monument voor de oorlogsduif en duivenliefhebbers voor het vaderland gesneuveld

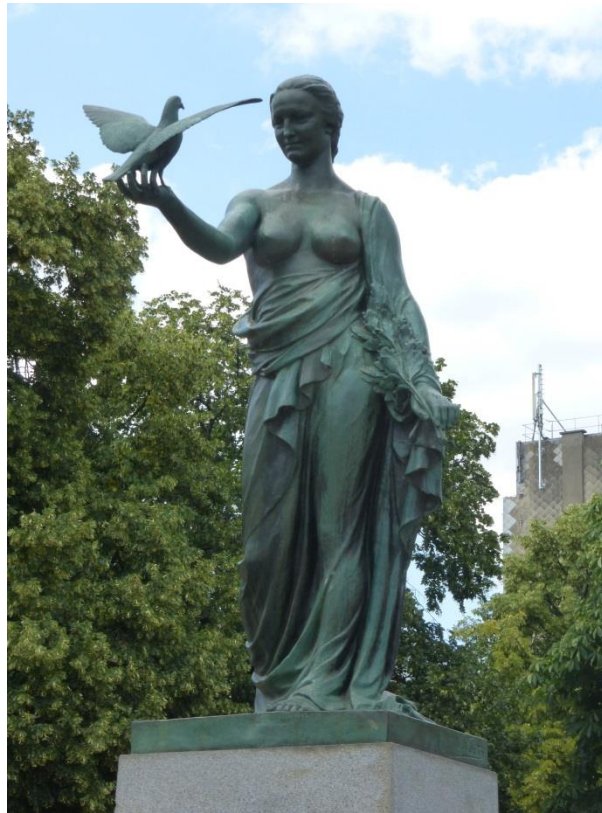

Praktisch

- Adres: Pantsertroupeensquare - 1000 Brussel [plan](#)
- Bereikbaarheid: Metro 1 & 5 – halte Sint-Katelijne
- Voor een optimale leesbaarheid niet u de bundels best samen links bovenaan in de uiterste hoek.

Inhoud

- De juiste antwoorden bij de observatiefiches zijn aangeduid in het blauw.
- Je vindt bijkomende vragen in een kadertekst om samen met de leerlingen mondeling te overlopen.
- Na de oefeningen vind je bijkomende informatie om met je leerlingen op bepaalde thema's dieper te kunnen ingaan.
- Het staat je natuurlijk vrij om enkel deze informatie te selecteren die je het meest bruikbaar acht voor jouw leerlingen. Het belangrijkste is om de leerlingen er toe te brengen het monument grondig te observeren.

Aangehaalde thema's

- De postduif tijdens de oorlog
- De allegorie
- De symboliek

In de buurt van...

- Juist tegenover: het *Monument voor de pantsertroupen*, p. 7 & 8 van deze fiche.
- *Monument voor de soldaten van het 9de en 29ste Linierement gesneuveld voor het vaderland tijdens de oorlog 14-18.*

Je vindt onze observatiefiches op <https://www.erfgoedklassen.brussels/lesmateriaal/14-18-beelden-vertellen/>

Monument voor de oorlogsdwif en duivenliefhebbers voor het vaderland gesneuveld

De omgeving van het monument

Kruis de antwoorden aan die van toepassing zijn op dit monument.

1. Het monument staat...

- op een plein/in een park
- op een rond punt
- omgeven door water
- langs de straat

2. Welke onderstaande antwoorden passen het best bij dit monument. Kruis aan.

- Je kan het van ver zien.
- Je kan niet voldoende afstand nemen.
- Je kan er rond lopen.
- Het staat tegen een muur.
- Er passeert veel volk.
- Er komt bijna niemand voorbij
- Je kan er heel dichtbij komen.
- Je mag of kan het niet benaderen.

Komt het monument volgens jou mooi tot zijn recht in deze omgeving? [JA](#) / NEE

De vorm en samenstelling van het monument

Kruis alle elementen aan die je terugvindt op dit monument.

- beplanting
- sokkel
- muur
- een beeldengroep
- trappen
- één personage
- obelisk
- piramide

1. Dit monument is...

- symmetrisch
- asymmetrisch

2. Het monument past duidelijk in twee geometrische vormen. We hebben er al één getekend op de foto hieronder.

- Welk is de tweede vorm?

- een gelijkbenige driehoek
- een driehoek met smalle basis
- een driehoek met brede basis

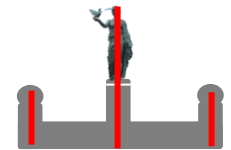
- Teken de juiste driehoek op de foto hieronder.

3. Het monument heeft ook verticale lijnen.

- Teken de lijnen op dit schema.

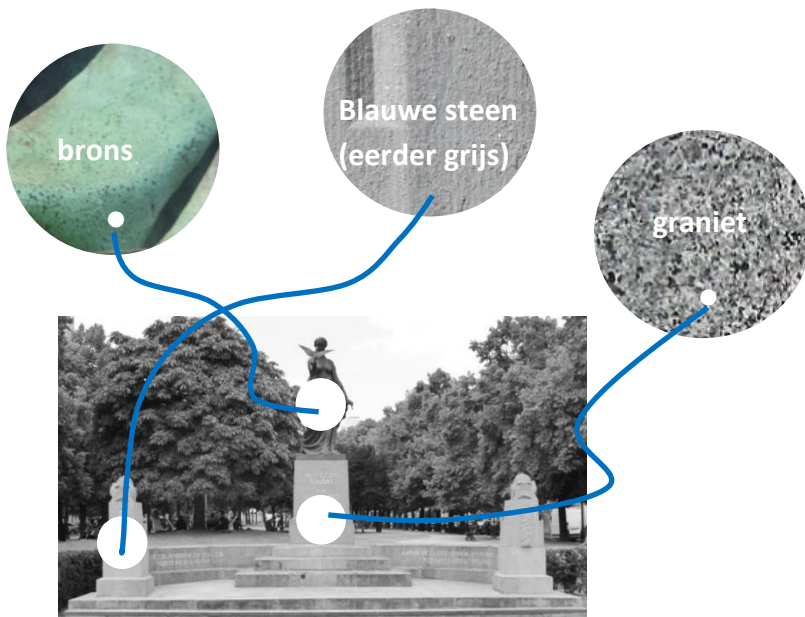
- Hoeveel tel je er? **3**

4. Welk stukje van het monument trekt de meeste aandacht? Omcirkel het op de foto.

De materialen

1. Er werden drie materialen voor dit monument gebruikt. Verbind elk materiaal met de juiste plaats op de foto van het monument.

- 1) Welke achtergrond hebben de elementen in steen?
 lucht bomen gebouwen
- 2) Welke achtergrond heeft het bronzen standbeeld?
 lucht bomen gebouwen
- Welk deel van het monument valt het meeste op?
 De elementen in steen
 Het bronzen gedeelte
- Dit is het belangrijkste deel van het monument. Waarom zien we dit beter dan de andere delen?
 Door een ander materiaal te gebruiken
 Door het een centrale plaats te geven en hoger te plaatsen
 Door het de lucht als achtergrond te geven

De opschriften

- 1) Aan wie is dit monument opgedragen?
a) Vervolledig de opschriften.

Een duif kan zich heel goed oriënteren!
Doorheen de eeuwen werd zij gebruikt om boodschappen rond te brengen. Ze verplaatst zich redelijk onopgemerkt en ze vindt bijna altijd haar weg naar huis terug. Daarom krijgt zij ook de naam 'reisduif' of 'postduif'.

- b) Wat zijn dievenliefhebbers?
 Ze doen aan duivensport (wedstrijden).
 Ze verzamelen pluimen van duiven.
 Ze fokken en trainen duiven.
- 2) Zoek op het standbeeld de periode waarin men echt hulp nodig had van duiven. Schrijf de jaren in de kaders.

- 3) Welke gebeurtenis vond plaats tijdens deze jaren?
 de Franse Revolutie de onafhankelijkheid van België
 de Eerste Wereldoorlog de Tweede Wereldoorlog

Het vrouwelijke personage

1. Haar gezicht

- Wat drukt haar gezicht uit? De jonge vrouw lijkt...

- vrolijk wanhopig zacht
 kwaad zonder uitdrukking

2. Haar houding

- Kruis de juiste antwoorden aan die haar houding beschrijven.

- Ze strekt een arm uit. Haar twee armen hangen naast haar lichaam.
 Ze zet één been naar voren. Haar twee benen staan naast elkaar.
 Ze buigt een beetje door. Ze staat kaarsrecht.
 Haar romp is een beetje gedraaid. Haar romp is helemaal recht.

► Ze is dus... kaarsrecht en onbeweeglijk / **bevroren in haar beweging**

3. Haar kleding

Ja, haar borst is bloot, maar ze is niet helemaal naakt!

Ze draagt...

4. Het modelé

- Hoe zijn de plooien van haar kleding uitgebeeld? Ze zijn eerder...

5. Maar... Er zijn eigenlijk twee personages.

- Wat houdt de vrouw in haar rechter hand vast?**Een duif**.....

- Wat doet de duif?

- Ze slaapt.
 Ze strijkt haar pluimen glad.
 Ze zit op haar hand.
 Ze maakt zich klaar om weg te vliegen.

- Naar wie kijkt de jonge vrouw? **Naar de duif**

- Naar wie kijkt de duif? **Naar de jonge vrouw**

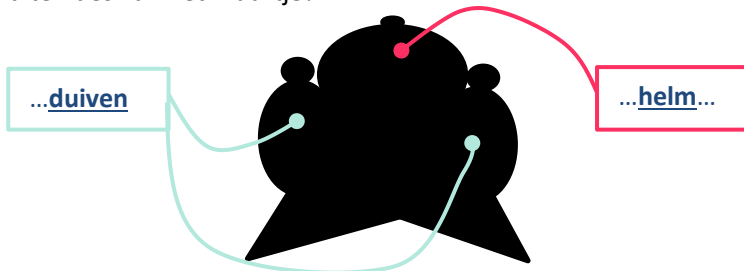
- Omcirkel de juiste antwoorden.

- **ze kijken naar elkaar** / ze keren elkaar de rug toe
• Zij kijkt naar de duif met ...
haat / **welwillendheid** / angst / afkeer / **zachtheid**

De stenen elementen

- 1) Welke elementen kan je terugvinden aan de twee uiteindes van het muurtje?

- 2) Welk motief is er op de helm gebeeldhouwd?

Een **jachthoorn**,
embleem voor de Franse
jagers te voet.

Een **leeuwenkop**,
embleem voor de
Belgische soldaten.

Een **granaat**,
embleem voor de
Franse infanteristen.

- 3) Welke functie krijgt de duif hier, denk je?

die van een gezelschapsdier die van een soldaat

Mondeling

- Observeer de duiven in steen. Zijn ze even gedetailleerd weergegeven als de duif in brons die op de hand van de jonge vrouw zit? **Nee.**
- Toch zijn ook deze duiven uitgedacht door dezelfde persoon. Waarom dan dit verschil? **De stenen duiven zijn eerder symbolisch, maar zo komt ook het centrale gedeelte van het beeld meer tot zijn recht.**

Symbolen gelinkt aan de natuur

- 4) Welke planten/bomen worden op dit monument weergegeven?

laurier (als kroon)

eikenbladeren

rozen

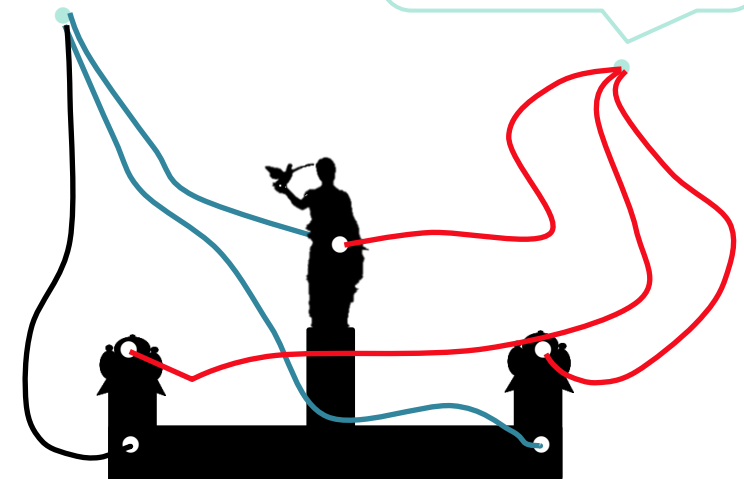
- 5) Wat symboliseren deze planten?

a) Vul de tekstboxen hieronder aan.

b) Verbind vervolgens de twee tekstballonnen met de plaats op het monument waar je deze planten terugvindt.

Ik ben het blad van een sterke boom. Ik symboliseer kracht en uithoudingsvermogen. Ik ben het blad van een **...eikenboom...**

Gewoonlijk draagt men mij op het hoofd. Ik beeld de eer en de overwinning uit. Ik heb de vorm van een kroon en ben gemaakt van.... **laurier**....

Handtekeningen

- 1) Observeer het monument langs alle kanten (voor-, achter-, zijkanten, boven- en onderkant) en vind onderstaande opschriften terug. Verbind ze op het schema met de juiste plaats waar je ze gevonden hebt.

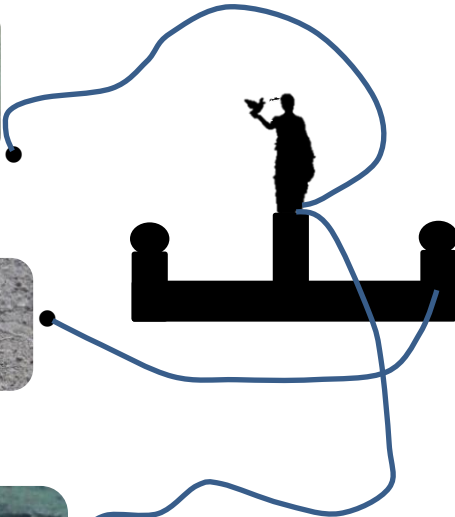
Op de bronzen sokkel, rechts

Op het uiteinde van het rechtse muurtje, aan de binnenzijde

Op de bronzen sokkel, aan de achterzijde

- 2) Vervolledig nu onderstaande zinnen.

Het bedrijf ...[Verbeyst](#)... heeft het bronzen beeld gegoten.

Meneer **G. Hano** is de...[architect](#)..., die het plan van het monument tekende.

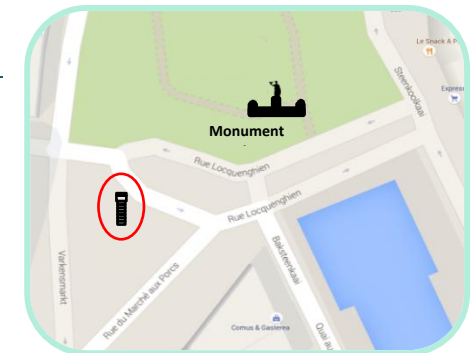
Zijn voornaam is **Victor**, en zijn achternaam is[Voets](#)... Hij is de beeldhouwer die de beelden van het monument maakte.

Mondeling

- Het vrouwelijke personage is een allegorie: dit is geen echte persoon, maar een idee of een symbool. Maar wat symboliseert ze? **Het vaderland dat zowel de duiven als hun eigenaars eert.**
- Van welk land zijn de soldaten die op het monument van de oorlogsduif geëerd worden? Tip: denk aan het embleem op de helm → **België**
- Hoe symboliseert de bedenker van het monument de kracht, het uithoudingsvermogen en de overwinning? **Met symbolen gelinkt aan de natuur → eikenbladeren en laurier**
- Aan wie brengt dit monument eer? **Aan de duiven en de duivenliefhebbers die voor het vaderland gestorven zijn tijdens de Eerste Wereldoorlog**

Vlaktbij...

Laat je leerlingen een ander monument zoeken dat vlakbij staat, namelijk op de Varkensmarkt (vlak tegenover het monument van de oorlogsduif).

Vlaktbij...

Zoek naar een ander herdenkingsmonument, aan de overzijde van het pleintje.

De materialen

Vergelijk dit monument met het monument van de oorlogsduif. Uit welk materiaal is dit monument gemaakt?

blauwe hardsteen

brons

Het reliëf

1. Observeer de beeldhouwde elementen bovenaan het monument. Om welk reliëf gaat het hier?

Een laagreliëf

Het beeldhouwwerk komt nauwelijks los van de achtergrond.

Een hoogreliëf

Er is veel hoogteverschil tussen het beeldhouwwerk en de achtergrond, maar het hangt er nog steeds aan vast.

Een standbeeld

Het beeldhouwwerk is volledig los van de achtergrond. Je kan er rond.

2. Vergelijk dit reliëf met de jonge vrouw van het monument voor de oorlogsduif.

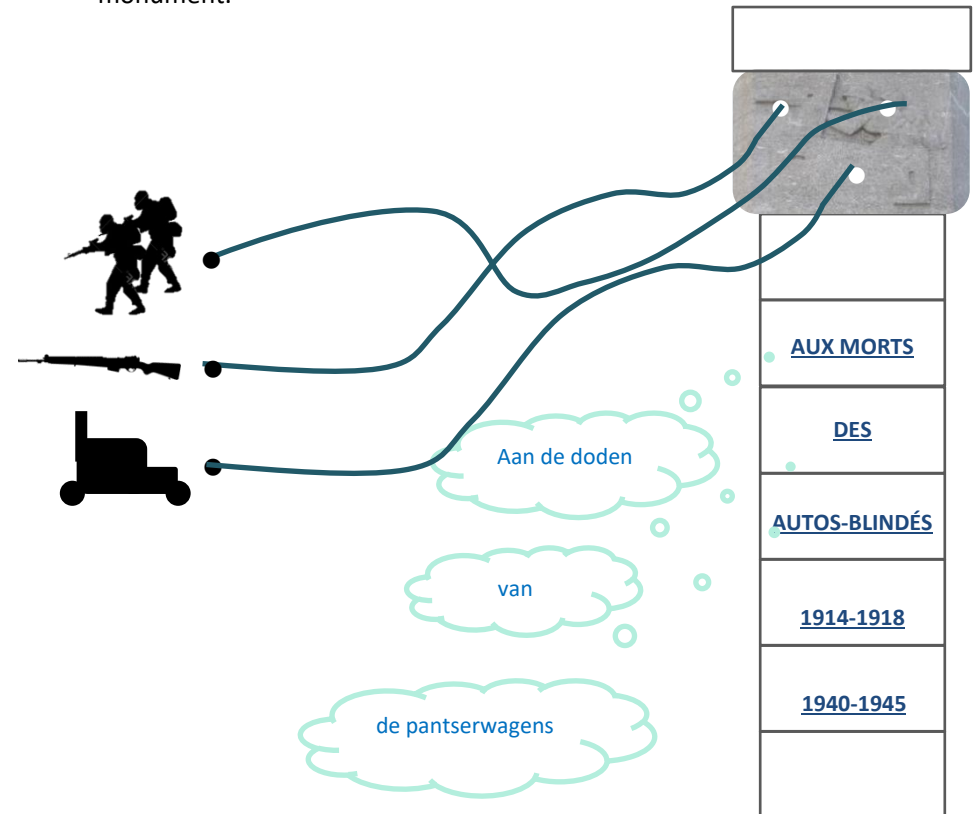
- Is dit hetzelfde type van reliëf? JA/NEE

- De jonge vrouw is... een standbeeld

- Zijn er veel details weergegeven op dit monument? JA/ NEE

De beeldhouwde elementen

1) Verbind de drie onderstaande elementen met hun juiste plaats op het monument.

Aan wie brengt dit monument eer?

1. Vul de opschriften van het monument in.
2. Zoek de Nederlandstalige gedenkplaat en vertaal de Franstalige opschriften in de wolkjes.
3. Wat zijn pantserwagens?
 - wagens die pantsers of harnassen vervoeren
 - wagens die beschermd zijn door wapens en een verstevigde buitenzijde

Mondeling

- Toon aan je leerlingen de foto van een pantservoertuig. (pagina 12) Vergelijk de vorm van de auto met het monument. De kunstenaar heeft namelijk getracht om een gelijkenis te maken met een echte pantserwagen. Hoe? Laat de leerlingen kiezen: het monument is licht/**zwaar**, **geometrisch**/soepel, **gesloten en massief**/open en hol
- Toont de kunstenaar met dit monument iets dat lijkt op een mens of eerder op een machine? **Eerder een machine, nl. de pantserwagen.**

Besluit

- ➔ Dit monument brengt eer aan...
- de soldaten van de pantserwagens die gestorven zijn tijdens de Eerste Wereldoorlog.
 - de soldaten van de pantserwagens die gestorven zijn tijdens de Eerste en de Tweede Wereldoorlog.
 - de voertuigen die de soldaten beschermen tijdens de oorlog.

1. Het monument voor de oorlogsduif en duivenliefhebbers voor het vaderland gesneuveld

Plaatsing, vorm en samenstelling van het monument

Het *monument voor de oorlogsduif en duivenliefhebbers voor het vaderland gesneuveld* komt mooi tot zijn recht door de plaatsing aan de rand van een parkje aan het Pantseretroepenplein. Het is goed zichtbaar, zowel vanop straat als vanuit het parkje. Het is bovendien heel toegankelijk: je kan er dichtbij komen, op de trappen lopen of zelfs op de muurtjes gaan zitten. Het monument bestaat uit een langwerpige drager waarop een muurtje rust. Het muurtje eindigt aan weerskanten op een sokkel. In het midden zijn trappen geplaatst. Hierop staat op een hoge sokkel het centrale beeld. Dit geeft aan het monument een gevoel van verticaliteit dat versterkt wordt door de twee kleinere sokkels. Het monument is symmetrisch opgebouwd en past in een driehoek met brede basis. Het standbeeld vormt het centrale punt van de compositie van het monument.

De materialen

Het centrale beeld is gemaakt in brons. De sokkel waarop de jonge vrouw staat, is in graniet en de rest van het monument in blauwe hardsteen. Het gebruik van deze verschillende materialen creëert een kleurencontrast en benadrukt bovendien het centrale personage. Tegelijk komt het door dit materiaalgebruik los van zijn achtergrond. De steen contrasteert met het omringende groen, terwijl het brons afsteekt tegen de hemel.

De opschriften – een monument opgedragen aan ...

Het monument heeft een tweetalig opschrift.

- Het eerste, op de sokkel van het centrale beeld, is een eerbetoon aan de oorlogsduif.

AU PIGEON SOLDAT
AAN DE OORLOGS DUIF

Het tweede, aan weerskanten van het muurtje in blauwe hardsteen, is opgedragen aan de duivenliefhebbers.

AUX COLOMBOPHILES BELGES TOMBÉS POUR LA PATRIE
AAN DE BELGISCHE DUIVENLIEFHEBBERS VOOR HET VADERLAND GESNEUVELD

Dit monument brengt dus hulde aan de duivenliefhebbers die voor het vaderland gesneuveld zijn, alsook aan de duiven die hun dienst bewezen tijdens de oorlog. Aan de binnenzijde op de sokkel links vind je de datum '1914', en rechts '1918': de tijdsperiode van de oorlog.

Duiven en duivenliefhebbers tijdens de oorlog

Duiven hebben een uitstekend oriëntatievermogen. Zij kunnen vanuit willekeurige plaatsen hun thuishok bijna altijd terugvinden. Doorheen de eeuwen zijn zij dan ook een uitstekend communicatiemiddel geweest voor langere afstanden. Vandaar de naam 'postduif' of 'reisduif'. Bovendien vallen duiven niet zo hard op, wat zeer praktisch is voor het overbrengen van boodschappen in oorlogssituaties.

Al tijdens de oudheid werden boodschappen door middel van duiven overgebracht, of deze nu tactisch, zakelijk of persoonlijk waren. Zelfs de overwinningen op de Olympische Spelen werden door duiven overgebracht.

In België was de duivenliefhebberij op het einde van de 19de eeuw een populair tijdverdrijf van de bevolking. De duivensport is zelfs in België ontstaan, rond 1800. De eerste militaire duiventil zag het licht in Antwerpen in 1898. Zij maakte deel uit van de *Compagnie d'ouvriers et d'aérostiers*, de luchtcomponent van het leger. Tijdens de Eerste Wereldoorlog waren de postduiven van levensbelang voor het overbrengen van berichten. Alle legers maakten er gebruik van, maar ook burgers. Bij het begin van de oorlog probeerden de Duitsers dan ook de duiventillen van het Belgische leger te vernietigen.

Ook de 'burgerlijke' duiven speelden een rol in het conflict. Patriotten stuurden ze over de vijandelijke linies heen om belangrijke informatie aan de geallieerden over te brengen.

In september 1914 vorderde de Duitse bezetter in Brussel alle reisduiven van de stad op en bracht ze samen in een van de hallen van het Jubelpark om ze te doden. Het ging om een indrukwekkend aantal. Men spreekt van 75 000 vogels. De Brusselse burgemeester Adolphe Max kwam net op tijd tussen en slaagde erin om de slachting te vermijden dankzij een stevige juridische argumentatie die gebaseerd was op het oorlogsrecht en op het begrip privé-eigendom. De meeste vogels werden aan hun eigenaar teruggegeven. Deze episode in de bezetting illustreert de belangrijke rol die de reisduif tijdens het conflict heeft gespeeld. De Duitse overheid hield het daar trouwens niet bij en hanteerde een strenge reglementering voor de

postduiven. Ze verplichtte een telling van de vogels en controleerde hun vliegren, hun transport en hun verkoop. Ondanks alles ging de ondergrondse activiteit voort en kwam het tot echt burgerlijk verzet. Duivenliefhebbers bleven clandestiene berichten overbrengen. Sommigen werden gearresteerd, anderen gefusilleerd.

<p>Bekanntmachung.</p> <p>Durch feldgerichtliches Urteil vom 5. Februar 1916 sind auf Grund der Verordnungen des Oberbefehlshaber der 4. Armee vom 3. 5. 15. und 10. 10. 15. wegen verbotenen Taubenbesitzes die Belgier</p> <p>1). Frau HENRI VANHOVE, geb. Irma Boone;</p> <p>2). Arbeiter LOUIS BOONE, beide aus Ruddervoorde zu je zwei Jahren Gefängnis verurteilt worden.</p> <p>Die Vollstreckung der Strafe ist angeordnet worden.</p> <p>Thourout, 22. Febr. 1916. Der Gerichtsherr, (gez.) Nowina von Axt, Oberstleutnant u. Kommandant. @ Bel-Memorial</p>	<p>Bekendmaking.</p> <p>Door vonnis van het veldgerecht, gedagteekend den 5 Februari 1916, zijn, op grond der verordeningen des opperbevelhebbers der 4. Armee van 3. 5. 15 en 10. 10. 15. wegens in het bezit hebben van duiven de Belgen</p> <p>1). Vrouw HENRI VANHOVE, geb. Irma Boone;</p> <p>2). LOUIS BOONE, werkman, beiden uit Ruddervoorde, ieder tot twee jaren gevangnisstraf veroordeeld geworden.</p> <p>De voltrekking der straf is bevolen geworden.</p> <p>Thourout, 22 Febr. 1916. Der Gerichtsherr, (get.) Nowina von Axt, Oberstleutnant u. Kommandant.</p>	<p>AVIS.</p> <p>Par jugement du Tribunal de Campagne du 5 février 1916, les Belges</p> <p>1). Epouse HENRI VANHOVE, née Irma Boone;</p> <p>2). LOUIS BOONE, ouvrier, tous deux de Ruddervoorde, ont été condamnés à deux ans de prison pour avoir conservé des pigeons malgré les arrêtés du Commandant en Chef de la 4e Armée, en date du 3. 5. 15 et 10. 10. 15.</p> <p>L'exécution de la peine a été ordonnée.</p> <p>Thourout, le 22 févr. 1916. Der Gerichtsherr, (s.) Nowina von Axt, Oberstleutnant u. Kommandant.</p>
--	--	--

Het monument van de oorlogsduif kon gerealiseerd worden dankzij een aanbesteding van de Belgische Duivenliefhebbersbond. Het werd op 8 maart 1931 ingehuldigd in de

aanwezigheid van militairen, politici en duivenliefhebbers. Tijdens de inhuldiging bracht Adolphe Max, burgemeester van Brussel, de belangrijke rol in herinnering die duivenliefhebbers gespeeld hadden tijdens de oorlog. Hij zei dat '...misschien geen enkel andere groepering een grotere en pijnlijkere bijdrage had geleverd aan de overwinning en de bevrijding van België.'

Enkel Brussel, Rijsel en Charleroi brengen hommage aan de duiven van de Eerste Wereldoorlog.

Het vrouwelijke personage

Het standbeeld toont ons een jonge vrouw met een duif in haar rechterhand. In haar linkerhand houdt ze een eikentak en een lauriertak vast.

Het standbeeld is in detail uitgewerkt. Je merkt dit aan de plooiën van het kleding, waar je zelfs de knie doorziet of aan het kapsel. Je kan ook door de kleding heen de houding van het lichaam raden. De vrouw is bevroren in een bepaalde beweging. Dit zie je enerzijds aan de positie van de heup ten opzichte van de romp, en anderzijds aan de uitgestrekte arm ten opzichte van het been dat naar achter staat. Het gebruikte modelé is zacht, wat het lichaam een soepele kromming verleent. Dit modelé laat ook toe om een zachte gezichtsuitdrukking te geven.

Ze is gekleed in een gedrapeerde stof. Zoals bij standbeelden uit de oudheid is haar borst ontbloot. De beeldhouwer maakte deze keuze omdat deze vrouw niet een specifiek persoon voorstelt, maar een allegorie. Een allegorie is de uitdrukking van een idee. Ze stelt het vaderland voor dat eer betuigt aan de duiven en duivenliefhebbers.

De vleugels van de duif zijn open geplooid. Is ze net op de hand van de vrouw geland of staat ze op het punt om weg te vliegen? Zij kijkt de duif welwillend en zacht aan, maar ook de duif kijkt naar haar. Oog in oog staan ze op gelijke voet en samen delen ze de centrale plaats van het monument.

De stenen elementen

Aan elk uiteinde van het muurtje staat een sokkel met daarop een helm die geflankeerd is door twee duiven. Ook hun vleugels zijn opengeplooid.

Deze elementen zijn uitgewerkt in blauwe hardsteen. Zo krijg je een onderscheid tussen het belangrijkste deel van het monument, de jonge vrouw en haar duif, en dit gedeelte van het monument. De stenen elementen lijken meer gestileerd, minder gedetailleerd. Zij zorgen voor de omkadering van het hoofdonderwerp en versterken de thematiek van het monument. Op de helm staat een embleem met een leeuw, symbool voor het Belgische leger.

Door de helm en de duif aan elkaar te koppelen, onderstreept de kunstenaar de menselijke en militaire status van de duif. In de praktijk werd de duif inderdaad soms als mens behandeld. In Frankrijk ging men zover om sommige vogels te decoreren. Net zoals soldaten trotseerden ze immers het vijandelijke vuur om belangrijke informatie over te brengen.

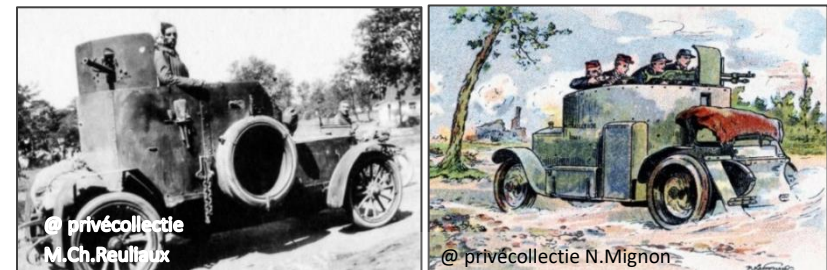
Het monument voor de pantser troepen

Dit monument staat juist tegenover het *Monument voor de oorlogsduif en duivenliefhebbers voor het vaderland gesneuveld*. Het bestaat uit een stèle (rechtopstaande steen) die op een zeshoekige sokkel is geplaatst. Het is een zeer sober en gesloten monument en trekt zodoende niet onmiddellijk de aandacht, ondanks zijn centrale plaatsing.

De pantserwagen

Op het hoogste gedeelte van de stèle zien we een basreliëf. Het stelt twee soldaten in een voertuig voor. Beschermd door een metalen bepantsering staan zij op het punt om op de vijand te schieten.

De pantserwagens maakten tijdens de Eerste Wereldoorlog deel uit van het Korps 'Autos-Canons-Mitrailleuses' (ACM). Het korps beschikte over 58 voertuigen, waarvan 12 gepantserde Minerva's, maar ook 23 brommers en 120 fietsen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was een pantservoertuig eigenlijk een gewone wagen met een mitrailleur die beschermd werd door een schuttorentje of gewoon door een metalen dekschild. Dit laatste lijkt het geval te zijn op het basreliëf van dit monument. Deze voertuigen dienden niet voor de rechtstreekse aanvallen, maar eerder voor verkenningsoopdrachten of operaties in de achterhoede. Op het moment dat de oorlog vastloopt in een loopgravenoorlog, komen de pantservoertuigen echter niet meer van pas.

De opschriften: de plaatsen

Onderaan het monument vind je de opschriften 'Anvers', 'Flandres' en 'Reigersvliet' (een Nederlandstalige gedenkplaat werd later toegevoegd). Op deze plaatsen heeft het korps van de pantservoertuigen zich onderscheiden tijdens de oorlog. Onder 'Vlaanderen' worden de verschillende plaatsen gegroepeerd waar de

Symbolen gelinkt aan de natuur

Twee soorten planten komen op verschillende plaatsen op het monument voor: de laurier en de eik. De laurier symboliseert eer en overwinning, de eik kracht en uithoudingsvermogen. In haar linkerhand houdt het standbeeld zowel een eikentak als een lauriertak vast. Verder vinden we het eikenblad terug op de sokkels van het muurtje en een laurierkroon, gedrapeerd rond de helmen op de top van die sokkels.

De handtekeningen

We vinden drie handtekeningen terug van de ontwerpers en de uitvoerders van het monument. Twee handtekeningen bevinden zich op de bronzen sokkel (rechts en achteraan) en een derde op de rechtse sokkel van het muurtje. George Hano, architect van de stad Brussel en ook ontwerper van het monument van de Onbekende Soldaat, tekende de plannen voor dit monument. De beeldhouwer, Victor Voets, voerde de plannen uit. Zijn naam komt dan ook twee keer voor op het monument, zowel op de bronzen als op de stenen sokkel. Hoewel het stenen gedeelte erg verschilt van het bronzen, werden ze dus door dezelfde beeldhouwer uitgewerkt. De kunstenaar deed dit bewust. Zo contrasteren de zachte, in detail uitgewerkte trekken van de allegorie van het vaderland met de meer schematische uitwerking van de stenen elementen. Tot slot verwijst de naam Verbeyst naar de Brusselse bronggieterij die het bronzen beeld goot. Dit bedrijf was gespecialiseerd in herdenkingsmonumenten. In het Brusselse dragen minstens 18 monumenten de handtekening van Verbeyst.

pantsertroepen bij offensieven betrokken waren. Reigersvliet, was een kleine polderwaterloop vlak bij Stuivekenskerke, een dorpje in de buurt van Diksmuide. In maart 1918 werd hier zwaar gevochten tussen de Belgen en de Duitsers. Dankzij de inzet van de pantserstroepen en de andere regimenten van de cavalerie, konden de Belgen hier de Duitsers verslaan.

Een reis rond de wereld voor de Belgische ACM

In 1915 mag het ACM-korps ('Autos-Canons-Mitrailleuses') van koning Albert op vraag van de Russische tsaar naar het oostelijk front vertrekken. Dit front is immers veel beweeglijker, waardoor de pantservoertuigen daar echt wel hun nut kunnen bewijzen. De Belgische pantserstroepen worden er echte helden. Hun deelname aan het front wordt uitvoerig beschreven in de Russische pers en overgenomen door de vrije Belgische pers. Eind 1917 - begin 1918, na de Russische Revolutie en de burgeroorlog die erop volgt, eist koning Albert de repatriëring van het ACM-korps. En zo begint voor de Belgische soldaten een ongelooflijke terugtocht. Vanuit Vladivostok slagen ze erin om de boot naar de Verenigde Staten te nemen. Daar worden zij als helden ontvangen. Dit resulteert in een triomftocht met militaire parades door onder andere San Francisco, Chicago en New York. Zij worden zo een belangrijke schakel in de Amerikaanse oorlogspropaganda, die nodig was voor nieuwe rekruten voor het Amerikaanse leger. Midden juni vertrekken ze per boot terug naar Europa. Eind juni komen ze in Bordeaux aan, waar ze alweer als helden worden ontvangen. In juli wordt het korps ontbonden en de mannen krijgen verlof. Zo eindigt één van de merkwaardigste verhalen van de Eerste Wereldoorlog.

... Ook de Tweede Wereldoorlog

Ook de Tweede Wereldoorlog wordt op dit monument herdacht. Tijdens het begin van dit conflict werden de Belgische troepen opnieuw gemobiliseerd. Tijdens de 18-daagse veldtocht, van 10 tot 28 mei 1940, leverde het Cavaleriekorps, waar de pantserstroepen deel van uitmaken, een belangrijke bijdrage.

Bibliografie

- BEL-MEMORIAL, Site ter nagedachtenis van degen die hun leven voor hun land gegeven hebben: <http://www.bel-memorial.org/>
- CALVET (F), DEMONCHAUX (J-P), LAMAND (R) et BORNERT (G), *Une brève histoire de la colombophilie* in Revue historique des armées, 16 juillet 2008, [\[http://rha.revues.org/1403\]](http://rha.revues.org/1403), geraadpleegd op 27 juli 2015.
- DAX (R), *Les pigeons voyageurs, agents de liaison des Forces armées en tant de guerre* in Journal Le Soir, 4 februari 1980, [\[http://www.maisondusouvenir.be/les_pigeons_voyageurs.php\]](http://www.maisondusouvenir.be/les_pigeons_voyageurs.php), geraadpleegd op 27 juli 2015.
- *De Oorlogskranten, Een unieke collectie van oorspronkelijke dagbladen uit de Grote Oorlog 1914-1918*, deel 45, www.deoorlogskranten.be, <http://www.cafard.eu/sites/default/files/news/attachments/Pers%20-%20NL%20-%2004.11.14.%20ACM%20in%20de%20OORLOGSKRANTEN%20Oorlogskranten.pdf>
- *L'auto-mitrailleuse blindée*, carte à collectionner (n°12 de la 2e série) uitgegeven door Fernand Nathan, privécollectie, Nicolas Mignon. ©, [\[https://www.rtbf.be/14-18/thematiques/detail_progres-techniques-et-grande-guerre-le-front-belge?id=8286209#\]](https://www.rtbf.be/14-18/thematiques/detail_progres-techniques-et-grande-guerre-le-front-belge?id=8286209#), geraadpleegd op 28 juni 2016.
- MASSON (I), *Bruxelles : monument au pigeon-soldat* in Revivons notre histoire. 2014-18, site de la rtbf, sd, [\[http://www.rtbf.be/14-18/article_bruelles-monument-au-pigeon-soldat?id=8285146\]](http://www.rtbf.be/14-18/article_bruelles-monument-au-pigeon-soldat?id=8285146), geraadpleegd op 27 juli 2015.
- MIGNON (N), *Progrès techniques et Grande Guerre : le front belge*, sd, [\[https://www.rtbf.be/14-18/thematiques/detail_progres-techniques-et-grande-guerre-le-front-belge?id=8286209\]](https://www.rtbf.be/14-18/thematiques/detail_progres-techniques-et-grande-guerre-le-front-belge?id=8286209), geraadpleegd op 27 juli 2015.
- MIHAIL (B), *Monumenten voor de doden en de helden van het vaderland. Het herinneringserfgoed van de twee wereldoorlogen*, Erfgoed Brussel, nr. 011-012 (Geschiedenis en herinnering), Brussel, 2014, p. 76-100.
- *Monument voor de oorlogsdwif en de duivenliefhebbers gesneuveld voor het vaderland* in Bel-Memorial. Monumenten en andere gedenktekens voor de Belgische slachtoffers van gewapende conflicten., sd, [\[http://www.bel-memorial.org/cities/bruxelles-brussel/bruxelles/mon_colombophiles/mon-colombophiles.htm\]](http://www.bel-memorial.org/cities/bruxelles-brussel/bruxelles/mon_colombophiles/mon-colombophiles.htm), geraadpleegd op 27 juli 2015.
- *Photographie d'une automitrailleuse belge sur le front russe*, privécollectie, M. Charles Reuliaux. ©, [\[https://www.rtbf.be/14-18/thematiques/detail_progres-techniques-et-grande-guerre-le-front-belge?id=8286209#\]](https://www.rtbf.be/14-18/thematiques/detail_progres-techniques-et-grande-guerre-le-front-belge?id=8286209#), geraadpleegd op 28 juni 2016.
- SIMONS (H) (uitg.), *Drie wandelingen langs monumenten in de Stad Brussel*, Wandelingen in Brussel, nr. 9, Stad Brussel, Cel Historisch Erfgoed, Brussel, , 2005, p.7-8.

- THIRY (A), *L'improbable épopée des Autos-Canons. Des soldats belges en Russie* in Les journaux de guerre. 1914-191, [<http://www.cafard.eu/sites/default/files/news/attachments/Pers%20%20FR%20%2003.04.15%20ACM%20dans%20JOURNAUX%20de%20GUERRE.pdf>], consulté le 30 juin 2016.
- WILLEMS (C), Des héros méconnus : les colombophiles et des pigeons in: *Bruxelles en 1914-1918. La guerre au quotidien*, Brussel, Cahier de la Fonderie nr.32, 2005, p. 66-67.

Colofon

Redactie en iconografische opzoekingen

Stéfane Antoine, Catherine Balau, Nathalie Curinckx, Céline Debatty, Charlotte-Amalie Gillessen, Isabelle Ledoux, Annabelle Nuyttens, Hans Vandecandelaere: *Erfgoedklassen en Burgerschap, vzw Paleis van Keizer Karel.*

Coördinatie

Elisabeth Gybels: *Erfgoedklassen en Burgerschap, vzw Paleis van Keizer Karel.*

© Verantwoordelijke uitgever

Stéphane Demeter, vzw *Paleis van Keizer Karel*

Met dank aan

Erfgoedklassen en Burgerschap dankt Robin Van Damme, stagiair tijdens de ontwerpfase van de fiches, voor zijn diepgaande kennis over het onderwerp.

Datum: december 2015

@ privécollectie M.Ch.Reuliaux

